

Vägledning för projektering av lekmiljöer.

Syfte

Vägledning för lekmiljöer i Uppsala kommun visar på kommunens ambitioner utöver de krav som ställs i lagar och föreskrifter.

Vid projektering av lekmiljöer eftersträvar vi en väl designad miljö med en atmosfär som välkomnar alla barn. En helhetsmiljö som främjar rörelseglädje, kvalitetslek och utmaning oavsett lekförmåga. En variation av utrustning med olika lekfunktioner för olika förmågor.

Vägledningen skall fungera som hjälp vid framför allt projekteringen av lekmiljöer och användas för att säkerställa kvalitén.

- SKA** Minimikrav för alla kommunala lekmiljöer. Samtliga punkter skall tillgodoses på platsen.
- BÖR** Samtliga punkter skall tillgodoses på stora områdeslekplatser och utflyktslekplatser. Majoriteten av punkterna skall tillgodoses på mindre områdeslekplatser.
- ÖNSKAR/KAN** Majoriteten av punkterna skall tillgodoses på stora områdeslekplatser och utflyktslekplatser.

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
	Övergripande planering		
SKA	Tas hänsyn till omgivande stadsstruktur? <i>(Olika innehåll krävs för tät stad, parknära område, naturnära område enligt riktlinjer för lekmiljöer i Uppsala)</i>		
	Tillvaratas befintliga förutsättningar på platsen? <i>(befintlig topografi, vegetation, trafiksituation mm)</i>		
	Är lekmiljön placerad i anslutning till befintlig naturmark?		
	Har inventering gjorts av de närmast placerade lekmiljöerna?		
	Är lekmiljön placerad så att den kan nås på ett tryggt och tillgängligt sätt? <i>(så långt det går längs gång- och cykelstråk)</i>		
BÖR	Finns parkeringsmöjlighet i närheten?		
	Finns närhet till kollektivtrafik?		
ÖNSKAR			
	Struktur och utformning		
SKA	Finns tydlig och tillgänglig entré som ansluter till gång-och cykelstråk?		
	Avgränsas lekmiljön mot trafikerad gata?		
	Finns både skuggade och solbelysta delar i lekmiljön? <i>(både aktivitetsytor & sittplatser)</i>		
	Finns kuperad mark i lekmiljön som lockar till rörelse?		
	Finns öppna oprogrammerade friytor i eller i anslutning till lekmiljön? <i>(för möjlighet till spontan/fri lek)</i>		
	Finns en variation av öppna och sluta rum i lekmiljön?		
	Har hänsyn tagits till väderstreck och mikroklimat i lekmiljön?		
	Har hänsyn tagits så att skyddsavstånd finns till närmaste boende intill lekmiljön? <i>(En buffertzona behövs bland annat för att inte störa boende kvällstid etc.)</i>		Konsumentverkets skrift (Linda)
BÖR	Finns ytor för lugn och ro i direkt anslutning till lekmiljön?		
ÖNSKAR	Är entrén till lekplatsen tydligt markerad? <i>(genom olika gestaltningselement som till exempel entrébåge, stolpe eller skylt)</i>		
	Växtlighet & vegetationsytor		
SKA	Har befintlig natur, vegetation och grönytor tillvaratagits?		
	Finns lekvärd och spännande vegetationen? <i>(olika bladformer, färger, bär/frukter/blommor, ätbart, lekbuskage mm)</i>		
	Undviks giftiga/allergiframkallande/invasiva arter? <i>(mer information hittas på giftinformationscentralen, astma och allergi förbundet och naturvårdsverket)</i>		
	Är planteringsytorna tillräckligt stora för att rymma lek? <i>(hellre få och stora än små och många)</i>		
	Klarar föreskriven kvalité och storlek på växtligheten en tuff lekmiljö? <i>(Ex minst stamomfång 20-25, buskkvalité)</i>		
	Är vegetationsytorna projekterade för snabb etablering? <i>(mindre c-c mellan buskplantorna, slutna kanter, grästurf på slitageutsatta delar)</i>		
BÖR	Finns årstidsvariationer i växtmaterial?		

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
	Finns variation av karaktär i växtmaterial?		
	Finns växtlighet som gynnar och tillför biologiska värden?		
ÖNSKAR	Finns träd och buskar med ätbara frukter/bär? <i>(Placeras med fördel så att frukt rasar i vegetations eller gräsyta)</i>		
	Finns möjlighet att använda annan kvalitet än högstam? <i>(ex lägre stamhöjd, udda träd, klätterträd)</i>		
	Lekvärde & lekutrustning		
SKA	Är lekmiljön inkluderande? <i>(möta alla barns behov på samma plats på olika sätt, alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö)</i>		
	Har lekmiljön en variation av lekfunktioner? <i>(se lista nedan.)</i>		
	Har lekmiljön utrustning som är anpassad för barn i olika åldrar?		
	Uppfyller vald lekutrustning gällande standarder samt gällande lagar och regler?		
	Är säkerhetsmåttan vid tvingande rörelse väl tilltagna? <i>(extra justeringsmån 0,2-0,5 m behövs för att underlätta vid anläggning)</i>		
	Är lekmiljön zonerad? <i>(undvika placering av lekredskap med tvingande rörelse, ex gungor och linbanor, nära naturliga rörelsestråk)</i>		
	Kan merparten av lekredskapen användas både ensamt och av flera barn samtidigt?		
	Är rutschkanans åkdel placerad så att den inte står i söderläge?		
BÖR	Har lekplatsen stor variation av lekfunktioner? <i>(se lista nedan.)</i>		
	Finns insprängningsskydd vid utrustning med tvingande rörelse vid korsande rörelsestråk?		
ÖNSKAR	Har lekplatsen mycket stor variation av lekfunktioner? <i>(se lista nedan.)</i>		
	Finns möjlighet till vinterlek? <i>(t.ex. Pulkabacke, skidor, skridskor m.m.)</i>		
	Finns upplevelser för alla sinnen? <i>(syn-, lukt-, hörsel-, smak-, känsel-, kropp- och balanssinnet)</i>		
	Tillgänglighet		
SKA	Finns inkluderande lekredskap? <i>(Alla skall kunna delta i leken i lekredskapet eller vid sidan av lekredskapen)</i>		
	Kan vald eller befintlig lekutrustning kompletteras med enkla hjälpmedel? <i>(insteg, handledare, ryggstöd, ramp, ledstänger mm)</i>		
	Finns tillgänglighetsanpassade gångytor fram till lekytorna? <i>(bredd, jämn, sid- & längslutning, att kunna komma nära)</i>		
	Finns tillgängliga sitt- och vilplats med plats för hjälpredskap? <i>(Boverkets författningssamling, BFS 2011:5 ALM2)</i>		
BÖR	Finns flertal inkluderande lekredskap? <i>(tex. olika former av gungsitsar, sandlek på olika sätt, karusell i marknivå, olika typer av rutschar, vattenlek, tillräckliga öppningsmått i hus, fönsterhöjder, ramper till klätterställningar, balanslek med handledare, lekdjur mm.)</i>		
	Är övriga lekytor inkluderande?		

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
	<i>(Det finns möjlighet för personer med funktionsnedsättning att komma nära övrig lekutrustning)</i>		
	Finns lekutrustning där vuxna kan leka, åka med eller assistera?		
	Finns tillgänglighetsanpassade picknickbord? <i>(placerade på tillgängligt markmaterial)</i>		
ÖNSKAR	Är avgränsat lekområde överblickbart? <i>(grindar skall vara synliga från alla delar av området)</i>		
	Finns andra typer av anpassningar? <i>(taktill översiktstavla, kontrastmarkeringar, speciella rörelseslingor för rullstol, bildstöd m.m.)</i>		
	Fallskydd <i>(se Bra materialval Uakn-GPN)</i>		
SKA	Har fallskyddsunderlag använts där det krävs och har de rätt dimension?		
	Har konstgräs/gummiasfalt använts sparsamt? <i>(använts där tillgänglighet kräver det och endast på falllytan)</i>		
	Säkerhet		
SKA	Finns hänvisningsskylt föreskriven väl synligt på lekplatsen?		
	Sittplatser		
SKA	Finns tillgängliga sittplatser i direkt anslutning till aktivitetsytorna? <i>(ej gräs, strid sand, bark)</i>		
	Har placering av sittplatser direkt under träd undvikits?		
	Är möblerna fasta?		
	Är möblerna av slitstarkt och tåligt material?		
BÖR	Finns möjlighet till picknick i direkt anslutning till lekmiljön? <i>(Fasta bänkar + bord kan kompletteras av lösa picknickbord)</i>		
	Finns sittplatser både i grupp och enskilt?		
ÖNSKAR	Finns tillgängligt väderskydd med sittplats för flera? <i>(med fördel belyst och med hållbara material)</i>		
	Finns sittplatser med flera olika sitthöjder? <i>(barn och vuxna)</i>		
	Finns plats för flera grupper samtidigt? <i>(exempelvis två förskolegrupper)</i>		
	Skräpkorgar		
SKA	Är skräpkorgar placerade väl synligt i anslutning till naturliga entréer till lekmiljön?		
	Är skräpkorgarna placerade så att lukt och insekter inte blir ett problem för de som vistas på platsen?		
	Är skräpkorgarna fasta i marken?		
	Är skräpkorgarna låsbara och försedda med lock?		
	Är kompletterande papperskorg vid större lekmiljöer eller enda skräpkorg på små lekplatser av typ med minst 70 liter? <i>(Exempel Adrian från Lappset eller Sergel från Hags)</i>		Skickat fråga till Per-Rickard om sorter.
	Är skräpkorgarna skadedjurssäkra? <i>(men ej med plana lock)</i>		

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
BÖR	Finns papperskorgen av typ Big Belly placerad vid lekmiljön? (En vid kvarterslekplatser, 1-2 vid större lekplatser. Papperskorgarna ska vara folierade i vår lekplatsstandard.)		OBS stäm av mot resten av parken och med renhållningsenheten, Vart förs denna diskussion?
ÖNSKAR	Finns återvinningsstationen av typ Big Belly placerade invid lekmiljön?		
	Belysning		
SKA	Finns tillräcklig belysning för att kunna vistas i lekmiljön även efter mörkrets inbrott?		
	Är belysning placerad så att den är möjlig att drifta? (3 meter bred tillkomstväg?)		
	Är föreskrivna armaturer och stolpar av sådan art som vi använder i övriga delar inom kommunen för att få en driftvänlig och ekonomisk anläggning?		
BÖR	Finns välkomnande belysning i lekmiljön?		
ÖNSKAR	Finns effektbelysning som uppmuntrar till utevistelse även under den mörkare årstiden?		
	Cykelställ		
SKA	Finns cykelställ i parken?		
	Är cykelställ placerade på hårdgjord yta? (Om möjligt ej grus)		
	Finns möjlighet att drifta cykelställena och ytan runt om?		
BÖR	Finns cykelställ i anslutning till lekmiljön?		
ÖNSKAR	Finns cykelställ för flera och olika typer av cyklar i anslutning till lekmiljön? (Exempelvis bågen)		
	Miljö och livscykelanalys		
SKA	Har samtliga material valts utifrån ett långsiktigt perspektiv med kunskap om hur det åldras och nöts? (Materialen skall vara slitstarka och hållbara med låg drift-, underhållskostnad och lägsta miljöpåverkan. Undvik exempelvis limkantsten. Se Bra materialval Uakn-GPN)		Exempel -Träval, utemiljö 2018 nr.5.
	Har material och komponenter valts så att de går att underhålla och repareras? (inte bara bytas ut)		
	Har material valts som vid rivning går att återanvända och/eller återvinna?		
	Förvaltning och drift		
SKA	Finns möjlighet för underhåll med driftfordon? (staketöppningar minst 3 meter om man måste kunna komma in inom området för lekmiljön, alternativt åtkomst utifrån utan fasta hinder)		
	Finns möjlighet att komma åt ytor med lösa material med driftfordon? (Utbyte av tex bakbar sand, flis fallgrus etc. Kranbil når cirka 15 meter från bilens centrum, uppställningsytans bredd cirka 5 meter)		
	Finns möjlighet att komma åt utrustningar högre än två meter med skylift?		

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
	<i>(Uppställningsplats 3 x 3 meter)</i>		
	Har markmaterialmöten med spetsiga vinklar minimerats?		
	Är gräsytor åtkomliga för klippaggregat med 1,7 m bredd? <i>(Hellre få och större och sammanhållna gräsytor än små och fler)</i>		
	Har stolpar och andra hinder i gräsmatta minimerats?		
	Är gräsytor som skall klippas projekterade med max 1:3 i lutning?		
	Är val av växtmaterial väl anpassat till platsen långsiktigt och kräver liten del skötsel över tid? <i>(marktäckande, höjder m.m.)</i>		
	Har användning av konstgräs under träd minimerats?		
	Har träd med ytliga rotsystem placerats långt från hårdgjorda ytor?		
	Har dagvattenbrunnar placerats långt från sandlåda och andra ytor med löst material?		
	Har dagvattenbrunnar i och i närheten till lekmiljön försetts med sandfång och fallskydd eller låsbart lock?		
	Är lekredskapen dimensionerade så att det är enkelt för personal att rengöra, reparera, rondera och säkerhetsbesiktiga dem både inuti och utanpå?		
	Är sandlådan omgärdad av minst 60 cm hårdgjord yta? <i>(ex. asfalt, plattor, bundet grus. Ej placerad i stötdämpande fallunderlag)</i>		
	Har lekredskap med golv önskas glipa mellan golv och vägg i marknivå för att underlätta underhåll?		
	Har skötselkarta tagits fram?		
BÖR	Finns bevattningsmöjligheter? <i>(I de parker vatten finns framdraget)</i>		
	Entreprenad/anläggning		
SKA	Har hänsyn tagits till massbalans och massdisponering?		
	Finns planteringsskydd under etableringstiden? <i>(gnagskydd och insprängningsskydd. se exempelsamling)</i>		
	Används roto-gräsfri jord?		
	Används rotspärr där risk finns för rotgenomträngning?		
	Används ett halvt c-c mått från kantsten, stängsel eller annan intilliggande yta vid plantering av buskar? <i>(Öppen jord kan täckas med marktäckare under etableringstiden tex smultron etc)</i>		
	Har marktäckning föreskrivits vid bruksbuskage, naturlig plantering och lekbuskage? <i>(filtad duk och sandtäckes med 10 cm rörgravsgrus (0-8 mm stenkrossgrus).</i>		
	Har gnagskydd föreskrivits för träd? <i>(finmaskigt nät av gummi/plast alt. vassmattor)</i>		
	Avvattnas lekmiljöns dagvatten mot omkringliggande grönytor?		
	Övrigt/Service <i>Återfinns på utvalda lekmiljöer</i>		
ÖNSKAR	Finns toalett som är tillgänglig? <i>(se toalettstrategi)</i>		
	Finns dricksvattenfontän? <i>(dricksvatten, parkdusch och tapputtag kan med fördel kombineras i en enhet)</i>		
	Finns parkdusch? <i>(dricksvatten, parkdusch och tapputtag kan med fördel kombineras i en enhet)</i>		

		Ja/Nej/berör ej	Kommentar
	Finns någon annan form av service?		
	Finns lös utrustning att låna? (tex bollar, sandleksaker, frisbee, skärtlapp)		

Variation av lekfunktioner

5 st	Variation
10 st	Stor variation
15 st	Mycket stor variation

X		Exempel
	Smidighet	Klätterväggar, nät, balansplatta
	Balansera	Bom, stolpe, stolphopp (i en slinga)
	Klättra	Klätterställning, vägg, nät, rep
	Krypa	Tunnel, smal bro, buskage
	Hänga	Höga ringar, räcken, armgång
	Hoppa	Låg eller hög höjd, långt eller kort avstånd
	Mötas	Sittplats, klippblock, skydd, tunnel
	Gunga	En eller flera användare, gungbräda, fjädergunglek
	Snurra	Karuseller, snurrstolpar, snurrskivor
	Rutscha	Traditionell rutschbana, brandkårsstång, linbana
	Springa	banor
	Vattenlek	Pump, ränna, dusch, plaskdamm
	Problemlösning och spel, samarbete	Samarbetsbanor, lekredskap med plats för många, karuseller
	Bygga, skapa, konstruera, kreativt	Sandlåda, lera, gräs, lösa material
	Lyssna, ljud	Eko, instrument, olika markmaterial
	Känna	Variation i material, vattenlek
	Roll-lekar	Samspel, leka affär, bilar, små hus, kräver samarbete
	Vila, ligga, ta det lugnt	Lugnt hörn, möjlighet till avskildhet
	Vinterlek	Pulka, skridskor
	Smaka, lukta	Bär, frukt, blommande buskar

Exempelsamling på lekmiljöer med kvalitéer

Exempel på buskar som klarar lek

Spirea betulifolia 'tor'

Salix purpurea 'nana'

Foto: Bergsbrunnsparken . Ihopvuxen och marktäckande plantering.

Foto: Kapellgårdesparken . Ihopvuxen och marktäckande plantering.

Exempel på bra fruktträd

Malus domestica 'Fredrik'

Exempel planterings/inspringsningsskydd *(provisoriskt som tas bort när ytorna slutit sig och etableringsskötseln avslutas)*

Foto: Norbyvreten

Foto: Lina Sandell

Exempel på upphöjda planteringar för t.ex. ätbara växter

Foto: Vasaparken

Exempel på cykelparkering i anslutning till lekmiljö

Foto: Carolina parken

Exempel på buskplantering som

UTKAST